

תנ"ך

לבתי ספר עצמאיים

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שתיים וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.
פרק ראשון	—	קטע שלא נלמד	—	(3×6)	—	18 נקודות
פרק שני	—	עיון בתורה (<u>בראשית ודברים</u> עם מפרשים)	—	(10×4)	—	40 נקודות
פרק שלישי	—	עיון בנביאים ראשונים ואחרונים ובכתובים	—	(6×7)	—	42 נקודות
					סה"כ	100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: (1) תנ"ך שלם ונקי, בלי פירושים ובלי תוספות.
(2) ספר שמות עם מפרשים: "מקראות גדולות".
- ד. הוראות מיוחדות: בפרק השלישי יש לענות על פי אחד הפרשנים: רש"י אן מצודת דוד.

כתוב במחברת הבחינה בלבד. רשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון – קטע שלא נלמד (18 נקודות)

עיין בשמות, ל"ב, כ"א-ל"ב, וענה על שש מן השאלות 1-7 (לכל שאלה – 3 נקודות).

שים לב: בתשובותיך אין להעתיק את דברי הפרשן. עליך לענות במילים שלך.

1. "אתה ידעת את העם כי בָּרַע הוא" (פסוק כ"ב).
על פי רש"י ועל פי ספורנו, למה התכוון אהרן בביטוי "בָּרַע הוא"?
2. עיין בפסוק כ"ד.
על פי ספורנו, כיצד הצדיק אהרן את עשיית העגל? (מתחילת הפירוש ועד המילים "שאעשהו אני כדבריהם")
3. עיין בפסוק כ"ה.
על פי ספורנו, מי הם "קִמְיָהֶם" ומהי ההשמצה שהם ישמיצו את עם ישראל?
4. מהו ההסבר של רמב"ן (לפסוק כ"ו) למעשים של משה המתוארים בפסוקים כ"ו-כ"ז?
5. על פי רש"י (לפסוק כ"ז, ד"ה "אחיו"), הסבר מהי הסתירה לכאורה בין הכתוב "ויאספו אליו כל בני לוי" (פסוק כ"ו) ובין הכתוב "והרגו איש את אחיו" (פסוק כ"ז), וכתוב כיצד רש"י מיישב אותה.
6. "מֵלֹאזִי דַכֶּם הַיּוֹם לֵה'... ולתת עליכם היום ברכה" (פסוק כ"ט).
על פי ספורנו, מהי הדרישה (שעדיין לא התקיימה) מבני לוי כדי שידיהם "תהיינה מוכנות לעבוד במקדשו"?
7. על פי רש"י ועל פי ספורנו, הסבר את דברי משה "אם תִּשָּׂא חטאתם ואם אין מִחֲנִי נֹא מִסְפָּרָךְ" (פסוק ל"ב).

פרק שני – עיון בתורה (בראשית ודברים עם מפרשים) (40 נקודות)

ענה על ארבע מן השאלות 8-13 (לכל שאלה – 10 נקודות).

8. בראשית, א', א'-ט"ו

א. "בראשית ברא אלקים" (פסוק א').

(1) מהי השאלה ששאל רבי יצחק (ומובאת ברש"י וברמב"ן) על פסוק זה, מה רמב"ן מקשה על שאלה זו,

וכיצד הוא מצדיק אותה?

(2) על פי רמב"ן, הסבר מדוע התורה מפרטת את סיפורי בראשית.

(5 נקודות)

ב. — "יום אחד" (פסוק ה')

— "קרא ימים" (פסוק י')

— "ותוצא הארץ... למינהו" (פסוק י"ב)

בחר בשניים מן הביטויים הללו, וכתוב מהו הקושי בהם, על פי רש"י, וכיצד הוא מיישב כל אחד מהם.

(2 נקודות)

ג. עיין בפסוקים י"ד-ט"ו.

על פי רש"י, למה משמשים המאורות? הסבר חמישה שימושים.

(3 נקודות)

9. בראשית, ט"ו, א'-ח'

א. "אחר הדברים האלה" (פסוק א').

מהו הכלל שרש"י מביא בנוגע למילים "אחר" ו"אחרי", וכיצד רש"י מסביר באמצעות כלל זה את המסופר בפרק ט"ו?

(4 נקודות)

ב. "ויוצא אתו החוצה" (פסוק ה')

על פי שלושת הפירושים של רש"י, הסבר מהי המשמעות של מעשה זה. (3 נקודות)

ג. עיין בפסוק ו'.

על פי ספורנו, הסבר את המילים "ויחשבה לו צדקה", וכיצד הן מתיישבות עם דברי אברהם "במה אדע כי אירשנה"

(פסוק ח'). (3 נקודות)

10. דברים, א', כ"ב-כ"ה

א. "ותקרבון אלי כלכם" (פסוק כ"ב).

"ותקרבון אלי כל ראשי שבטיכם וזקניכם" (דברים, ה', כ').

מה הייתה הסיבה להתקרבות בכל אחד מן הפסוקים, ומה רש"י לומד מן ההבדל בין שני התיאורים? (3 נקודות)

ב. "וייטב בעיני הדבר" (פסוק כ"ג).

הסבר את השאלה של רש"י על פסוק זה, ואת תשובתו עליה. בתשובתך פרט את המשל ואת הנמשל. (3 נקודות)

ג. "ויאמרו טובה הארץ אשר ה' אלקינו נתן לנו" (פסוק כ"ה).

רש"י: "מי הם שאמרו טובתה? יהושע וכלב".

הסבר את השאלה של רמב"ן על הפרשנות של רש"י, וכתוב הסבר אחד של רמב"ן לפסוק זה. (4 נקודות)

11. דברים, י"ד, א'-ב'

א. עיין בפסוק א'.

על פי רש"י, הסבר את האיסורים שבפסוק. (3 נקודות)

ב. הן בפסוק א' הן בפסוק ב' התורה מנמקת את האיסורים שבפסוק א'.

על פי רש"י, הסבר את הנימוקים שבפסוק א' ובפסוק ב'. (3 נקודות)

ג. מהו ההסבר של ספורנו להקדמת האמירה "בנים אתם לה" לציוויים שבפסוק א', וכיצד הוא מקשר זאת לנאמר בפסוק ב'? (4 נקודות)

12. דברים, ט"ו, א'-י"א

א. עיין בפסוק ד' ובפסוק י"א.

על פי רש"י, מהי הסתירה לכאורה בין הפסוקים, וכיצד הוא מיישב אותה? (2 נקודות)

ב. עיין בפסוק ח'.

על פי רש"י, הסבר כיצד יש לקיים מצוות צדקה. ציין ארבעה פרטים. (3 נקודות)

ג. "כי לא יחדל אביון מקרב הארץ" (פסוק י"א).

הסבר את הפירוש שרמב"ן מביא לפסוק זה ומייחסו ל"מפרשים".

מה רמב"ן מקשה על פירוש זה, וכיצד הוא מסביר את הפסוק?

(5 נקודות)

13. דברים, י"ז, ח'-י"ג

א. "דברי ריבת" (פסוק ח').

על פי רש"י, מי הם הַרְבֵּים, ומהו הקשר בין הכתוב "דברי ריבת בשעריך" ובין תחילת הפסוק? (3 נקודות)

ב. "לא תסור מן הדבר... ימין ושמאל" (פסוק י"א).

על פי רמב"ן, הסבר את הציווי ואת חשיבותו. (4 נקודות)

ג. עיין בפסוקים י"ב-י"ג.

על פי רש"י, מתי מענישים את הזקן הממרא? בסס את תשובתך על פסוק י"ג. (3 נקודות)

פרק שלישי – עיון בנביאים ראשונים ואחרונים ובכתובים**(מלכים, ישעיהו, תרי עשר, תהלים)**

(42 נקודות)

ענה על שתיים מן השאלות 14-16, ועל חמש מן השאלות 17-23 (לכל שאלה – 6 נקודות).

שים לב: בשאלות שבחרת, יש לענות על פי אחד הפרשנים: רש"י או מצודת דוד.

ענה על שתיים מן השאלות 14-16 (סך הכול – 12 נקודות).

14. מלכים א, ג', ט"ו-כ"ז**א.** עיין בפסוקים י"ח-כ'.

הסבר כיצד נסיבות מותו של התינוק יצרו חוסר ודאות בנוגע לזהות אימו. (3 נקודות)

ב. "תנו לה את הילוד החי... היא אמו" (פסוק כ"ז).

הסבר כיצד הגיע שלמה להחלטתו. (3 נקודות)

15. מלכים א, ז', מ"ו-מ"ט**א.** הסבר את פסוק מ"ז. (3 נקודות)**ב.** עיין בפסוק מ"ט, ובשמות, כ"ו, ל"ה.

מהו הקושי בנוגע למקום המנורה, וכיצד אפשר ליישב אותו? (3 נקודות)

16. מלכים ב, י"ח, ד'**א.** "הוא הסיר את הבמות... וכתת נחש הנחש" (פסוק ד').

הסבר מדוע כל אחד ממעשים אלה יכול להיחשב למעשה שלילי, ומדוע מעשים אלה נחשבים למעשים טובים.

(4 נקודות)

ב. "ויקרא לו נחשתן" (פסוק ד').

הסבר מדוע קרא כך חזקיה לנחש. (2 נקודות)

ענה על חמש מן השאלות 17-23 (סך הכול – 30 נקודות).

17. ישעיה, ו', א'-ג'

- א. "בְּשָׁנָת מוֹת הַמֶּלֶךְ גְּזִיהוּ" (פסוק א')
- על פי המפרשים, הסבר את משמעות המילים "בשנת מות". (2 נקודות)
- ב. (1) מדוע קראו השרפים "זה אל זה" (פסוק ג')?
- (2) הסבר מדוע המילה "קדוש" חוזרת שלוש פעמים ברציפות בפסוק.
(4 נקודות)

18. ישעיה, נ"ו

- א. עיין בפסוקים ד'-ה'.
- הסבר את ההבטחה של הנביא, וכתוב בזכות מה היא ניתנת. (3 נקודות)
- ב. "כֹּל חֵיתוֹ שָׂדִי... כֹּל חֵיתוֹ בִּיעַר" (פסוק ט').
- הסבר את הכינויים "חיתו שדי" ו"חיתו יער". (3 נקודות)

19. עמוס, ג', א'-ח'

- א. עיין בפסוק ב'. הסבר את משמעות המילה "ידעתי" בהקשר של פסוק זה. (2 נקודות)
- ב. עיין בפסוקים ג'-ח'.
- מהו הרעיון הבא לידי ביטוי בפסוקים אלה? הסבר את תשובתך באמצעות פסוק ה'. (4 נקודות)

20. עובדיה, א', ה'-י"א

- א. הסבר את פסוקים ה'-ו' ואת הקשר ביניהם. (3 נקודות)
- ב. עיין בפסוקים י'-י"א.
- הסבר מהי האשמה שהנביא מאשים בה את אדום, ומהו העונש שאדום יקבל על כך. (3 נקודות)

21. מיכה, ו', א'-ח'

- א. עיין בפסוקים ג'-ה'.
- הסבר את הטענה של ה'. (3 נקודות)
- ב. בפסוקים ו'-ז' מובאת התשובה של עם ישראל על הטענה של ה'.
- עיין בפסוק ח', והסבר את תשובת הנביא לעם. (3 נקודות)

22. תהלים, נ"א

א. "למען תצדק בְּדַבָּרְךָ" (פסוק ו').

מהו הנימוק של דוד לחטאו? (2 נקודות)

ב. עיין בפסוקים ט'-י'.

הסבר מהי הבקשה של דוד על פי פסוקים אלה. בתשובתך התייחס לביטוי "תִּחְטָאֵנִי בְּאֵזוֹב". (4 נקודות)

23. תהלים, פ"א

א. עיין בפסוק ו'.

הסבר אילו שני עניינים נרמזים בפסוק. (2 נקודות)

ב. עיין בפסוקים ז'-ח'.

(1) הסבר מהי הצרה, וכתוב כיצד הציל ה' ממנה.

(2) הסבר את הביטוי "אבחנוך על מֵי מְרִיבָה".

(4 נקודות)

בהצלחה!